

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci navrhovateľky **A. K.**, bývajúcej v H.H., zastúpenej JUDr. E. Š., advokátom so sídlom v B., proti odporkyniam **1/ J. K.**, bývajúcej v H.H., **2/ A. Ž.**, bývajúcej v H.H., **o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu**, vedenej na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 7 C 211/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Senica z 28. apríla 2008 č.k. 7 C 211/2007-77 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 18. februára 2009 sp. zn. 24 Co 199/2008, takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie **z a m i e t a .**

Odporkyniam 1/ a 2/ nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Senica rozsudkom z 28. apríla 2008 č.k. 7 C 211/2007-77 zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala proti odporkyniam 1/ a 2/ určenia, že právnym titulom vydržania nadobudla právo zodpovedajúce vecnému bremenu, obsahom ktorého je jej právo doživotne bývať v rodinnom dome č. X. v H., ktorý je postavený na parcele č. X. o výmere X. m² v katastrálnom území H. a v katastri nehnuteľností je zapísaný na liste vlastníctva č. X.

(ďalej len „nehnutelnosť“) a ďalej určenia, že odporkyne 1/ a 2/ sú povinné strpieť výkon tohto práva. Navrhovateľku zaviazal zaplatiť odporkyni 1/ náhradu trov konania 7 738 Sk, odporkyni 2/ náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie odôvodnil tým, že v dedičskom konaní po poručiťovi J. K. (manželovi navrhovateľky) J. K. (syn navrhovateľky) prevzal na seba dedičskou dohodou iba osobný záväzok poskytnúť navrhovateľke „právo doživotného bezplatného spolubývania v zdedenej nehnuteľnosti“. Vzhľadom na to smrťou J. K. tento osobný záväzok zanikol a neprešiel na jeho dedičku (odporkyňu 1/). Opodstatnenosť tvrdenia navrhovateľky, že titulom vydržania nadobudla právo zodpovedajúce vecnému bremenu, obsahom ktorého je jej doživotné oprávnenie bezplatne bývať v nehnuteľnosti, nebola v konaní preukázaná. Súd prvého stupňa pripomenul, že ani ďalšia spoluvlastníčka nehnuteľnosti (odporkyňa 2/) s navrhovateľkou nikdy neuzavrela žiadnu zmluvu o zriadení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a ani sa nezaviazala umožňovať jej v nehnuteľnosti doživotné bezplatné bývanie. Navrhovateľka nemohla byť dobromyseľnou držiteľkou predmetného práva, lebo minimálne od 21. mája 1980, kedy nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie štátneho notárstva o vyporiadaní dedičstva po jej nebohom manželovi J. K. vedela, že v nehnuteľnosti býva len na základe osobného záväzku svojho syna J. K.. So zreteľom na to musela vedieť, že jeho smrťou (2. októbra 2004) tento jeho osobný záväzok zanikol a neprešiel na iné osoby. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trnave rozsudkom z 18. februára 2009 sp. zn. 24 Co 199/2008 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a navrhovateľku zaviazal zaplatiť odporkyni 1/ náhradu trov odvolacieho konania 65,38 €, odporkyni 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že v dedičskom konaní po nebohom J. K. dedič J. K. prevzal na seba dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva iba osobný záväzok poskytnúť navrhovateľke v zdedenom dome právo doživotného spolubývania, a že tento osobný záväzok neprešiel na odporkyňu 1/, i keď zdedila spoluvlastnícky podiel svojho nebohého manžela J. K.. Z obsahu tejto dedičskej dohody nevyplýva vecnoprávny charakter dojednanej povinnosti dediča J. K., teda ním prevzatá povinnosť nemá povahu vecného bremena a neprechádza na ďalších nadobúdateľov nehnuteľnosti. Tento záväzok nemožno prekvalifikovať na právo vecného bremena, a to ani pri nerušenom užívaní nehnuteľnosti navrhovateľkou po dobu, po ktorú sa inak nadobúda

právo vydržaním, resp. ani pri tolerovaní jej užívania odporkyňami 1/ a 2/ po túto dobu. Navrhovateľka nemohla byť v žiadnom prípade dobromyseľná, lebo bola účastníčkou dedičského konania a o obsahu dedičskej dohody a podstate záväzku jej spoludediča vedela. V konaní nebolo preukázané uzavretie ani inej dohody medzi ňou a jej nebohým synom J. K., prípadne medzi ňou a odporkyňami, z ktorej by bolo možné usudzovať, že navrhovateľka je dobromyseľná v tom, že jej patrí právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal aj na R 12/1988, podľa ktorého, keď vecné bremeno zaťažuje celú nehnuteľnosť, ktorá je v podielovom spoluvlastníctve, vyžaduje sa, aby všetci spoluvlastníci boli účastníkmi zmluvy, nestačí iba ich súhlas. Zaťaženie nehnuteľnosti vecným bremenom je nakladanie s nehnuteľnosťou a každý zo spoluvlastníkov môže s ňou disponovať len v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu a nie v rozsahu spoluvlastníckych podielov aj ostatných spoluvlastníkov. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil súd podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Na základe podnetu navrhovateľky napadol generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadnym dovolaním uvedené rozsudky súdov oboch nižších stupňov. Uviedol, že navrhovateľka užívala nehnuteľnosť spolu s manželom od roku 1974 v celosti, odporkyňa 2/ nehnuteľnosť nikdy neužívala, ich užívania sa nedomáhala, na opravy a údržbu neprispievala a voči spoluvlastníkovi nehnuteľnosti (manželovi navrhovateľky) a jeho manželke (navrhovateľke) nikdy neuplatnila žiadne nároky na náhradu za užívanie celej nehnuteľnosti. Z toho generálny prokurátor vyvodil, že medzi spoluvlastníkmi došlo konkludentne k dohode o užívaní celej veci; užívateľom nehnuteľnosti sa tak stal od roku 1976 spoluvlastník J. K.. Navrhovateľka ako jeho manželka vykonávala právo spolubývania a užívania nehnuteľnosti právom odvodeným z manželského vzťahu; predmetnú nehnuteľnosť užívala dobromyseľne najmenej od roku 1974. Odporkyňa 1/ aj po smrti svojho manžela J. K. (syna navrhovateľky) jej právo doživotného bývania akceptovala. Vyhlásenie J. K. v konaní o dedičstve po J. K. vedenom Štátnym notárstvom v Senici nad Myjavou pod sp. zn. D 875/79 nie je možné hodnotiť ako právny úkon smerujúci k vzniku právneho vzťahu, z ktorého by navrhovateľke vzniklo právo užívania nehnuteľnosti, pretože v tom čase toto právo navrhovateľka už mala a vykonávala. Toto vyhlásenie preberajúceho dediča malo charakter jednostranného právneho úkonu, ktorého obsahom bola akceptácia navrhovateľkou vykonávaného, neprerušeného práva bývania a užívania uvedenej

nehnutel'nosti. Generálny prokurátor nesúhlasil so záverom súdov, že v konaní nebol naplnený jeden z predpokladov vydržania, a to dobromyseľnosť navrhovateľky. Vzhľadom na predmet konania, ktorým je návrh na určenie, že navrhovateľka vydržaním nadobudla právo zodpovedajúce vecnému bremenu, bolo úlohou súdov skúmať existenciu zákonom stanovených podmienok vzniku takéhoto práva, t.j. oprávnenosť držby práva, dobromyseľnosť držiteľa a dĺžku nepretržitej držby práva. Súd prvého stupňa v konaní nevykonal relevantné úkony smerujúce k zisteniu skutkového stavu s ohľadom na uvedené zákonné podmienky vydržania práva a uspokojil sa len s krátkym výsluchom navrhovateľky, bez vzťahu k zisteniu zákonných podmienok vydržania. Svoje rozhodnutie odôvodnil len právnym posúdením prechodu záväzku z poručiteľa na navrhovateľku, čo z hľadiska zákonných podmienok vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je právne irelevantné. Súd prvého stupňa nevykonaním relevantného dokazovania smerujúceho k zisteniu objektívneho skutkového stavu zaťažil konanie inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne právne posúdenie a rozhodnutie veci. Odvolací súd pochybil, ak rozhodnutie súdu prvého stupňa, napriek tomu, že bolo zaťažené vadou konania, potvrdil. Z uvedených dôvodov žiadal napadnutý rozsudok okresného súdu spolu s rozsudkom krajského súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľka sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnila s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora a navrhla dovolaniu vyhovieť.

Odporkyňa 1/ žiadala mimoriadne dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Navrhovateľka síce užívala predmetnú nehnuteľnosť spolu s manželom už od roku 1974, ale toto právo mala odvodené ako manželka vlastníka nehnuteľnosti; nemohla teda v tomto čase právo užívať nehnuteľnosť vydržať. Po smrti jej manžela J. K. predmetné nehnuteľnosti nadobudol v podiele $\frac{3}{4}$ manžel odporkyne 1/ (t.j. syn navrhovateľky J. K.), ktorý na seba prevzal v dohode dedičov osobný záväzok, oprávňujúci navrhovateľku v nehnuteľnosti doživotne bývať a spoluužívať ju. Tento osobný záväzok po jeho smrti na odporkyňu 1/ neprešiel. S odporkyňou 2/ sa navrhovateľka nikdy nedohodla o spôsobe užívania a teda navrhovateľka ani nemohla vydržať prednú časť domu, tak ako to žiada v návrhu. Odporkyňa 1/ nesúhlasila s názorom generálneho prokurátora, že by právo zodpovedajúce vecnému

bremenu navrhovateľka vydržala, keďže navrhovateľka nemohla byť so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľná.

Odporkyňa 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že k predmetnej nehnuteľnosti nebolo zriadené vecné bremeno. Voči navrhovateľke nemá žiadne záväzky a nie je povinná jej poskytovať ubytovanie vo svojej nehnuteľnosti. Dovolanie žiadala ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

V preskúmvanej veci sa navrhovateľka domáhala určenia, že vydržaním nadobudla právo zodpovedajúceho vecnému bremenu, obsahom ktorého je jej oprávnenie doživotne bývať v nehnuteľnosti. Nehnuteľnosť, ktorej sa ňou tvrdené právo malo týkať, bola predmetom dedenia v konaní o dedičstve po nebohom J. K. (manželovi navrhovateľky) vedenom na Štátnom notárstve v Senici pod sp. zn. D 875/79. Rozhodnutím o dedičstve z 29. júna 1979 (právoplatným dňom 21. mája 1980) bola schválená dohoda o vypořádání

dedičstva, v zmysle ktorej dedič J. K. (syn poručiteľa a navrhovateľky) nadobudol podiel $\frac{3}{4}$ nehnuteľností s tým, že svojim sestrám vyplatí po $\frac{1}{3}$ nadobudnutého podielu nehnuteľnosti. Zároveň sa J. K. zaviazal poskytnúť manželke poručiteľa (t.j. navrhovateľke) „právo doživotného bezplatného spolubývania v zdedenom dome“. Navrhovateľka užívala tento dom so synom J. K., ktorý sa v roku 1982 oženil s odporkyňou 1/ a po dvoch rokoch sa aj s deťmi z domu odsťahovali do družstevnej bytovky v H. pre nehody s navrhovateľkou. J. K. zomrel 2. októbra 2004 a jeho dedičkou sa stala jeho manželka (odporkyňa 1/). Spoluvlastníčkou podielu $\frac{1}{4}$ nehnuteľností je naďalej aj odporkyňa 2/, ktorá tento podiel nadobudla dedením po svojom otcovi v roku 1974.

Vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe (§ 151n a nasl. Občianskeho zákonníka). Vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 Občianskeho zákonníka tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností (§ 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka). Oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutel'nosť a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť (§ 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pre začiatok a trvanie doby podľa odseku 1 sa použijú primerane ustanovenia o plynutí premlčacej doby (§ 134 ods. 4 Občianskeho zákonníka).

Občiansky zákonník považuje vydržanie (§ 134 Občianskeho zákonníka) za jeden zo spôsobov pôvodného nadobudnutia práva, pri ktorom sa na základe splnenia zákonom osobitne určených podmienok priznávajú právne účinky aj len domnelému právu, vyplývajúcemu z domnelého právneho vzťahu medzi jeho určitými subjektmi, ak toto právo bolo vykonávané počas ustanovenej doby nerušene a nepretržite v dobrej viere, že nejde o právo len domnelé.

Predpoklady vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú totožné s predpokladmi nevyhnutými pre vydržanie vlastníckeho práva. Ako je predpokladom dobrej viery u oprávneného držiteľa veci jeho presvedčenie, že mu vec patrí ako vlastníkovi, tak predpokladom dobrej viery oprávneného držiteľa práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je presvedčenie, že mu patrí právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Toto presvedčenie musí byť podložené konkrétnymi skutočnosťami, ktoré ho k nemu oprávňujú. Oprávnený držiteľ práva zodpovedajúceho vecnému bremenu musí byť „so zreteľom ku všetkým okolnostiam“ v dobrej viere, že sa stal subjektom práva na základe zákonom predpokladaného spôsobu vzniku vecného bremena, teda, že právo, ktoré k cudzej veci vykonáva, mu patrí, lebo riadne vzniklo alebo na neho riadne prešlo.

Otázka existencie dobrej viery držiteľa sa posudzuje z hľadiska objektívneho, t.j. podľa toho, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno od neho požadovať, nemal a nemohol mať pochybnosti o tom, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu vzniklo a že mu patrí. Dobromyseľnosť držby zaniká v momente, keď sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že mu toto právo patrí. Nejde preto o držbu dobromyseľnú, pokiaľ držiteľ vedel od počiatku o skutočnostiach objektívne (u každého iného nachádzajúceho sa v obdobnej situácii) spôsobilých vyvolať pochybnosti o tom, že mu toto právo patrí.

Z ustanovenia § 151o ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka vyplýva, že nevyhnutnou podmienkou vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je (mediiným) existencia právneho dôvodu (titulu), z ktorého subjekt so zreteľom na všetky okolnosti vyvodzuje a je v dobrej viere, že z určitého právneho vzťahu (v skutočnosti len domnelého) jemu patrí právo k cudzej veci spôsobilé byť obsahom vecného bremena a že na druhej strane je niekto iný povinný strpieť výkon tohto práva.

Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky za takýto právny dôvod (titul) nemožno považovať dohodu dedičov, ktorá bola uzavretá v konaní o dedičstve po poručiteľovi J. K.. Jej súčasťou bol iba osobný záväzok dediča J. K. poskytnúť navrhovateľke „právo bezplatného doživotného užívania a spolubývania v zdedenej

nehnutelnosti“. Obsah spisu svedčí o tom, že navrhovateľka jednoznačne vedela o obsahu a právnej povahe uvedeného záväzku jej syna. Nemohla byť preto „so zreteľom na všetky okolnosti“ v dobrej viere, že je držiteľkou práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Zo spisu nevyplýva, že by táto dedičská dohoda alebo nejaká iná právna skutočnosť opodstatňovali ňou v konaní tvrdené vnútorné presvedčenie, že v právnom vzťahu, o existencii ktorého sa (údajne) domnievala, je ona oprávnenou z vecného bremena a (spolu)vlastníčky nehnuteľnosti sú povinnými trpieť výkon tohto jej oprávnenia. Na tom nič nemení, že nehnuteľnosť užívala po dobu, ktorá je stanovená pre vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za správny názor súdov nižších stupňov, že uvedený záväzok je svojím charakterom osobným záväzkom obligačnej povahy a nie vecnoprávnej povahy spojenej s vlastníctvom nehnuteľnosti. Záväzok takejto (len osobnej) povahy smrťou J. K. v roku 2004 nevyhnutne zanikol a na právnu nástupkyňu menovaného (odporkyňu 1/) nemohol prejsť. Tento záväzok nestratil svoju pôvodnú obligačnú povahu a nezmenil sa na vecné bremeno ani v zmysle § 135b a § 135c Občianskeho zákonníka v znení platnom od 1. apríla 1983 Zb. (t.j. od účinnosti zákona č. 131/1982 Zb.).

Pre úplnosť treba dodať, že v čase uzavretia dedičskej dohody (1979), súčasťou ktorej bol uvedený osobný záväzok dediča J. K., Občiansky zákonník vôbec neupravoval možnosť vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Vzhľadom na to ani v tom čase nemohla byť uzavretá dohoda o zriadení vecného bremena.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nesúhlasí s mimoriadnym dovolaním, pokiaľ sa v ňom namieta nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností. Súd oboch stupňov správne posudzovali v danej veci splnenie podmienok vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Súd prvého stupňa podrobne vypočul účastníkov konania, vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi, najmä rozhodnutím Štátneho notárstva v Senici z 29. júna 1979 č.k. D 875/79, na podklade ktorého posúdil, či toto rozhodnutie mohlo byť „so zreteľom na všetky skutočnosti“ navrhovateľkou považované za dôvod (titul)

jej oprávnenej držby. Tieto dôkazy boli postačujúce pre obstaranie rozhodujúcich skutkových zistení a aj pre ich správne právne posúdenie.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky nespočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Vzhľadom na to, že nie je daný dôvod mimoriadneho dovolania uplatnený generálnym prokurátorom a neboli zistené ani vady konania v zmysle § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie ako neopodstatnené zamietol (§ 243i a § 243b ods. 1 O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148 ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dala podnet na mimoriadne dovolanie navrhovateľka. Odporkyne 1/ a 2/ vo vyjadreniach k mimoriadnemu dovolaniu nepodali návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to odporkyniam 1/ a 2/ náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní nepriznal (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. decembra 2011

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková